

Vooraf

Wie uit de titel op de kaft meende te moeten afleiden dat deze *Vonk* niet voor hem of haar bestemd was omdat hij of zij geen les geeft aan anderstaligen, heeft een overhaaste conclusie getrokken. *Onderwijs Nederlands is taalvaardigheidsonderwijs; onderwijs Nederlands is primair onderwijs in de Nederlandse schooltaal; onderwijs Nederlands is niet alleen communicatie-onderwijs*, dat zijn de drie kerngedachten waarmee Ton Vallen dit nummer opent. Wat meteen opvalt, is dat hij het heeft over 'onderwijs Nederlands' en dat slaat dan zowel op Nederlands als eerste taal dan wel als tweede taal. In zijn slotoverwegingen pleit hij overigens voor een geïntegreerde aanpak. De redactie is ervan overtuigd dat een groot deel van de werkvormen die in dit nummer gepresenteerd worden, ook hun diensten kunnen bewijzen in het onderwijs Nederlands aan niet-anderstaligen.

Wie dit nummer openslaat en uit de indeling concludeert dat er slechts drie artikels voor hem of haar bestemd zijn omdat hij of zij les geeft in het secundair onderwijs, komt eveneens bedrogen uit. Wat *Vonk* al jaren bepleit, is dat leerkrachten uit het secundair onderwijs ook best eens hun licht opsteken in het basisonderwijs en vice versa. Waar het meestal op aan komt, is frisse ideeën opdoen en die vertalen voor de eigen klasgroep. Die is trouwens nooit identiek met de klasgroep die de auteur van het artikel voor ogen heeft, zelfs niet binnen hetzelfde onderwijsniveau.

Nederlands aan anderstaligen: werkvormen

Op 13 maart 1993 had aan de Universitaire Instelling Antwerpen een tweede studiedag rond *Nederlands aan anderstaligen* plaats. Na het succes van *de materiaalverkenning* in 1992 vond de gelijknamige werkgroep het zinvol om dit jaar het thema *werkvormen* aan te kaarten.

Deze studiedag is ontstaan door een gezamenlijk initiatief van een aantal verenigingen en instanties die het onderwijs aan alloctonen behartigen: de Vereniging voor het Onderwijs in het Nederlands (VON), het Centrum Buitenlandse Werknemers en de Provinciale Materialenbank (CBW/PMB), het Steunpunt Nederlands als Tweede Taal, het Interfacultair Centrum voor Toegepaste Linguïstiek (ICTL - UFSIA) en het Centrum voor Beroepsvervolmaking Leraren (CBL - UIA). Verder kreeg de studiedag financiële steun van het Samenwerkingsverband Nederlands Tweede Taal van de Nederlandse Taalunie (SANETT) en het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (NFWO).

De dag werd ingeleid door Ton Vallen die een aantal krachtlijnen uit het onderwijs Nederlands (als tweede taal) naar voren bracht. Ze vormen de achtergrond waartegen de keuze voor werkvormen afgewogen moet worden. Na deze plenaire uiteenzetting konden de deelnemers kiezen uit parallel lopende werksessies waarin concrete werkvormen voor verschillende doelgroepen werden voorgesteld: basisonderwijs, secundair onderwijs, volwassenen hogescholen en volwassenen laaggeschoolden.

Dit nummer van *Vonk* is de neerslag van al deze workshops, per doelgroep bijeengebracht. De redactie hoopt dat het zijn doel niet voorbijschiet, en ertoe bijdraagt om het *pigeon-hole*-denken in het onderwijs Nederlands te doorbreken.

Rita Rymenans
hoofdredacteur

Inleiding

Ton Vallen: Vertraagt het onderwijs het natuurlijke taalleerproces van migrantenkinderen?

Basisonderwijs

Ilse Humblet, Inge Schuurmans, Piet Van Avermaet & Kris Van den Branden: Interactie en taalvaardigheid. Ideeën voor het basisonderwijs

Anne Vermeer: Woordenschatverwerving in het basisonderwijs

Marleen Colpin, Katinka De Croon, Kathleen Rossenbacker, Mieke Vandenbroucke, Koen Van Gorp & Machteld Verhelst: Woord zoekt woord. Werkvormen voor woordenschatverwerving in het basisonderwijs

Secundair onderwijs

Nora Bogaert & Greet Goossens: Weet ik veel...!!? Interactief werken aan woordenschat

Sylvia Vink: Werkvormen om de leesvaardigheid te vergroten

Rudi Schollaert: De bijdrage van communicatieve spraakkunst tot efficiënt vreemde-talen-onderwijs

Volwassenen - hogeschoolden

Heidi De Niel & Jos Creusen: Frequentie woorden als kapstok in een basiscursus voor volwassenen. Ook NT2-doelen heiligen middelen

Anne Boeken & Ann De Schryver: Woordenschat aanbieden en inoefenen. Gedifferentieerd werken met hogeschoolde volwassenen

Kris Verbeeck & Kristel De Wulf: NT2 voor volwassen hogeschoolde beginners. Werken met taalhandelingen

Volwassenen - laaggeschoolden

Anne-Mieke Janssen van Dielen: Leren doe je zelf. De bevordering van zelfstandig leren in en buiten de klas

Désirée Derksen: Woordenschatverwerving bij niet-gealfabetiseerden

Veerle Ernalsteen: Luistervaardigheid bij analfabete anderstaligen